

OPIS PRZEDMIOTU/MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim Archeologia Powszechna – okres wpływów rzymskich
2.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku angielskim Archaeology of roman influences period
3.	Jednostka prowadząca przedmiot Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych, Instytut Archeologii
4.	Kod przedmiotu/modułu 22-AR-S1-ArPOWR
5.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub fakultatywny</i>) obowiązkowy
6.	Kierunek studiów Archeologia
7.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień lub jednolite studia magisterskie</i>) I stopień, stacjonarne, licencjackie
8.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) III rok
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) zimowy
10.	Forma zajęć i liczba godzin Wykład 45 Konwersatorium 45
11.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia prof. Artur Błażejowski dr Marcin Bohr
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu oraz zrealizowanych przedmiotów <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie wiedzy: znajomość archeologicznych systemów chronologicznych używanych w Europie środkowej • w zakresie umiejętności: umiejętność czytania ze zrozumieniem (analizy) artykułów naukowych dotyczących problematyki archeologii • w zakresie kompetencji: umiejętność czytania mapy + podstawowe informacje na temat geografii Europy
13.	Cele przedmiotu Zapoznanie z formą i przemianami wytworów kultury materialnej Europejskiego Barbaricum w okresie wpływów rzymskich. Zapoznanie z przemianami kulturowymi Europejskiego Barbaricum w okresie wpływów rzymskich.

14.	<p>Zakładane efekty kształcenia</p> <p><u>Wiedza:</u> – Znajomość klasyfikacji kulturowej stosowanej dla Europejskiego Barbaricum</p> <p><u>Umiejętności:</u> – Umiejętność opisu oraz rozpoznawania przeznaczenia i chronologii zabytków z okresu wpływów rzymskich z terenu Europejskiego Barbaricum</p> <p><u>Kompetencje społeczne:</u> – Student ma świadomość roli i znaczenia ochrony dziedzictwa archeologicznego – docenia rolę humanistyki w kształtowaniu więzi społecznych</p>	<p>Symbole kierunkowych efektów kształcenia</p> <p>K_W07 K_W11 K_W12</p> <p>K_U01 K_K03 K_U05</p> <p>K_K05</p> <p>K_K08</p>
15.	<p>Treści programowe</p> <p>Przemiany kulturowe w Europejskim Barbaricum w okresie wpływów rzymskich i początku okresu wędrówek ludów. Archeologiczny opis (określenie chronologii, typologii, kontekstu znalezienia) wytworów kultury materialnej z obszaru Europejskiego Barbaricum.</p> <p>Konwersatorium:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Zagadnienia chronologii okresu rzymskiego. Zasady tworzenia systemów chronologicznych. Kategorie źródeł wykorzystywanych do badań nad chronologią. 2 Zapinki. Typologia wg O. Almgrena. Konstrukcje, przeznaczenie, chronologia, występowanie. 3 Sprzączki i metalowe części pasa. Typologia wg T. Liány. Konstrukcje, przeznaczenie, chronologia, występowanie. 4 Uzbrojenie 1. Miecze i groty broni drzewcowej. Typologia wg M. Biborskiego i P. Kaczanowskiego. 5 Uzbrojenie 2. Tarcze, ostrogi i pozostałe elementy uzbrojenia. 6 Horyzonty grobów wojowników. 7 Drobne elementy stroju oraz przedmioty i narzędzia codziennego użytku. 8 Ceramika ręcznie lepiona na obszarze Barbaricum. 9 Ceramika wytwarzana na kole na obszarze Barbaricum. 10 Osady i budownictwo na obszarze Barbaricum. Typy konstrukcji i różnicowanie kulturowe. 11 Kremacja na obszarze Barbaricum. 12 Inhumacja na obszarze Barbaricum. 13 Pozyskiwanie surowców, rzemiosło i handel. 14 Importy rzymskie w Barbaricum. 15 Ideologia, religia i problematyka etniczna w Barbaricum. <p>Wykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagadnienia wstępne. Zakres chronologiczny i terytorialny zajęć. Problem identyfikacji etnicznej kultur archeologicznych. Kontakty gospodarcze Imperium Rzymskiego z barbarzyńcami. Źródła pisane 	

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Północnogermański krąg kulturowy. Skandynawia (Szwecja i Norwegia) 3. Germanie północni: Jutlandia, Wyspy Duńskie 4. Zachodniogermański krąg kulturowy. Germanie „kontynentalni” Morza Północnego 5. Germanie znad Renu i Wezery. Wczesny okres rzymski: Batawowie, Chattowie, Cheruskowie i in. Późny okres rzymski: Alamanowie i Frankowie. 6. Nadłabski krąg kulturowy. Dolne i środkowe Nadłabie. Longobardowie, Semnonowie, Hermundurowie. 7. Górne Nadłabie – Markomanowie i Kwadowie. Czechy i Morawy w późnym okresie rzymskim. 8. Relikty kultury lateńskiej na obszarze Czech, Moraw i Słowacji. Kultura puchowska 9. Kultury kręgu dackiego: Dakowie i Dacja rzymska, kultura lipicka, kultura kurhanów karpackich 10. Kultury zachodniobałtyjskie: bogaczewska, sudowska, Kovrovo-Dollkeim. 11. Kultury wschodniobałtyjskie. 12. Kultura diakowska, kultura zarubiniecka w okresie wpływów rzymskich 13. Kultury kręgu gockiego: czerniachowska, Sîntana de Mureş. 14. Terytorium Polski w okresie rzymskim. Kultury i grupy: wielbarska, Przeworska, luboszycka, lubuska, gustowska, dębczyńska. 15. Plemiona sarmackie i Hunowie. Wędrówki
16.	<p>Zalecana literatura (<i>podręczniki</i>)</p> <p>Almgren O. 1923 Studien über die Nordeuropäischen Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinziälrömischen und südrussischen Formen, Mannus – Bibliothek, Nr 32, Leipzig.</p> <p>Biborski M. 1978 Miecze z okresu wpływów rzymskich na obszarze kultury przeworskiej, Mat. Arch., t. 18, s. 53 – 165.</p> <p>Błażejowski A. 1998 Obrządek pogrzebowy kultury przeworskiej na Śląsku, Wrocław.</p> <p>Dobrzańska H. 1990 Osada z późnego okresu rzymskiego w Igołomi, woj. Krakowskie, Część I i II, Kraków.</p> <p>Droberjar E. 2002 Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě, Praha.</p> <p>Godłowski K. 1969 Budownictwo, rozplanowanie i wielkość osad kultury przeworskiej na Górnym Śląsku, WA, 34.</p> <p>1970 The chronology of the late roman and early migration periods in central Europe, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Archeologiczne, t. 22.</p> <p>1985 Przemiany kulturowe i osadnicze w południowej i środkowej Polsce w okresie przedrzymskim i w okresie rzymskim. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź.</p> <p>1989 Ziemia polskie w okresie wędrówek ludów. Pierwotne siedziby Słowian. Barbaricum, t. 1, s. 12 – 56.</p> <p>Jahn M. 1916 Die Bewaffung der Germanen in der älteren Eisenzeit etwa von 700 v. Chr. Bis 200 nach Chr., Würzburg.</p> <p>Kaczanowski P. 1992 Importy broni rzymskiej na obszarze europejskiego Barbaricum. Kraków.</p> <p>Kmieciński J. 1962 Zagadnienie kultury gocko – gepidzkiej, Łódź.</p>

Kokowski A. 1995 Grupa masłomęcka. Z badań nad przemianami kultury gotów w młodszym okresie rzymskim. Lublin.

Liana T. 1970 Chronologia względna kultury przeworskiej we wczesnym okresie rzymskim, *Wiad. Arch.*, t. 35, s. 429 – 491.

1976 Kształtowanie się stylu B1 w kulturze przeworskiej, [w:] *Kultury archeologiczne i strefy kulturowe w Europie środkowej w okresie wpływów rzymskich*, ZNUJ, t. CCCXXII, *Prace archeologiczne*, z. 22, s.139 – 149.

Madyda R. 1977 Sprzączki i okucia pasa na ziemiach polskich w okresie rzymskim, *Materiały Starożytne i Wczesnośredniowieczne*, t. 4, s. 351 – 411.

Makiewicz T. 1987 Znaczenie sakralne tak zwanych „ pochówków psów” na terenie środkowoeuropejskiego Barbaricum, *Fontes Archaeologici Posnanienses*, t. 2, s. 239 – 275.

Niewęgłowski A. 1981 Obrządek pogrzebowy ludności kultury przeworskiej na przełomie er (II wiek p. n. e. – II wiek n. e.), Wrocław.

Thomas S. 1960 Studien zu den germanischen Kämmen der römischen Kaiserzeit, *Arbeits und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege*, 8, 54-215.

Tempelmann-Mączyńska M., 1985 Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum, Mainz am Rhein.

Wołagiewicz R. 1970 Napływ importów rzymskich do Europy na północ od środkowego Dunaju, *Archeologia Polski*, t. 15, z. 1, s. 207 – 247.

1974 Zagadnienie stylu wczesnorzymskiego w kulturze wielbarskiej, [w:] *Studia Archeologica Pomeranica*, s. 129 – 152.

Literatura do wykładów:

Archeologija Ukrainkoj SSR, t. 3, Kiev.

Bielenin K., *Starożytne górnictwo i hutnictwo żelaza w Górach Świętokrzyskich*, Kielce 1992.

Brønsted J., *Nordische Vorzeit*, t. 3, Neumünster 1963.

Daicoviciu H., *Dakowie*, Warszawa 1969.

Domański G., *Kultura luboszycka między Łabą a Odrą w II-IV wieku*, Wrocław 1979.

Godłowski K., *The Chronology of the Late Roman and Early Migrations Period in Central Europe*, Kraków 1970.

Przemiany kulturowe i osadnicze w południowej i środkowej Polsce w młodszym okresie przedrzymskim i okresie rzymskim, Wrocław 1985.

Kaczanowski P., Kozłowski J. K., *Wielka Historia Polski*, t. 1, *Najdawniejsze dzieje ziem polskich*, Kraków 1998.

Kokowski A., *Archeologia Gotów. Goci w Kotlinie Hrubieszowskiej*, Lublin 1999.

- *Starożytna Polska*, Warszawa 2006.

Krüger B. (red.), *Die Germanen*. Bd. II, 1985.

Die Germanen. Bd. I, 1988.

Machajewski H., *Z badań nad chronologią dębczyńskiej grupy kulturowej w dorzeczu Parsęty*, Poznań 1992.

Nowakowski W., *Das Samland in der römischen Kaiserzeit und seine Verbindungen mit dem römischen Reich und der barbarischen Welt*, Marburg –Warszawa 1996.

Pazda S., *Studia nad rozwojem i zróżnicowaniem lokalnym kultury przeworskiej na Dolnym Śląsku*, *Studia Archeologiczne*, 10, 1980.

Pleiner R., Rybova A. (red.), *Pravěke dějiny Čech*, Praha 1978.

Podborsky V. (red.), *Pravěke dějiny Moravy*, Brno 1993.

Prahistoria Ziem Polskich, t. V., Wrocław, 1981.

	<p>Sternberger M., Vorgeschichte Schwedens, Berlin 1977. Strzelczyk J., Goci – rzeczywistość i legenda, Warszawa 1984 - Wandalowie i ich afrykańskie państwo, Warszawa 1992. Sulimirski T., Sarmaci, Warszawa 1977. Wielowiejski J., Kontakty Noricum i Pannonii z ludami północnymi, Wrocław 1970. - Główny szlak bursztynowy w czasach Cesarstwa Rzymskiego, Wrocław 1980. Tacyt Germania</p>																							
17.	<p>Forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu, sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia:</p> <p>- wykład: egzamin ustny - konwersatorium: pisemny test zaliczeniowy</p>																							
18.	<p>Język wykładowy polski</p>																							
19.	<p>Obciążenie pracą studenta</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Forma aktywności studenta</th> <th>Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- wykład:</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>- ćwiczenia:</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>Praca własna studenta np.:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>- przygotowanie do zajęć:</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>- czytanie wskazanej literatury:</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>- przygotowanie do testu zaliczeniowego</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>- przygotowanie do egzaminu</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Suma godzin</td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>Liczba punktów ECTS</td> <td>10 (5+5)</td> </tr> </tbody> </table>		Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:		- wykład:	45	- ćwiczenia:	45	Praca własna studenta np.:		- przygotowanie do zajęć:	40	- czytanie wskazanej literatury:	40	- przygotowanie do testu zaliczeniowego	40	- przygotowanie do egzaminu	40	Suma godzin	250	Liczba punktów ECTS	10 (5+5)
Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności																							
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:																								
- wykład:	45																							
- ćwiczenia:	45																							
Praca własna studenta np.:																								
- przygotowanie do zajęć:	40																							
- czytanie wskazanej literatury:	40																							
- przygotowanie do testu zaliczeniowego	40																							
- przygotowanie do egzaminu	40																							
Suma godzin	250																							
Liczba punktów ECTS	10 (5+5)																							

*objaśnienie symboli:

K (przed podkreśleniem) - kierunkowe efekty kształcenia

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K (po podkreśleniu) - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia